

ŠIFRA UČENIKA

MATURSKI ISPIT

JUN 2016. GODINE

**CRNOGORSKI – SRPSKI, BOSANSKI,
HRVATSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST****U P U T S T V O****VRIJEME TRAJANJA TESTA JE 180 MINUTA**

**Za vrijeme testa nije dozvoljena upotreba elektronskih uređaja.
Učenik/učenica ne smije na bilo koji način otkrivati u testu svoj identitet ili se direktno obraćati ocjenjivaču.
Test MORA biti napisan hemijskom olovkom.**

Test sadrži zadatke koji se rješavaju na jedan od sljedećih načina:

- zaokruživanjem broja ispred tačnog odgovora
- pisanjem kratkog odgovora
- pisanjem dužeg odgovora
- pisanjem eseja

Uz test si dobio/dobila **list za odgovore** za zadatke višestrukog izbora.
Potrebno je da na odgovarajuće mjesto pažljivo prepíšeš svoje odgovore.

Zadatak će se vrednovati s 0 (nula) bodova ako je:

- netačan
- zaokruženo više ponuđenih odgovora
- nečitko i nejasno napisan
- rješenje napisano grafitnom olovkom

Ukoliko pogriješiš, prekriži i odgovori ponovo. Kad završiš, provjeri svoje odgovore.
Srećno!

* M 6 7 7 9 8 *

PRAZNA STRANA

PRAVLJENJE MAPA UMA

1. Koliko često ste vidali „revnosnog studenta“ koji se drži svake riječi svog nastavnika, vjerno zapisujući u svesku sve što on kaže? To je prilično čest slučaj koji ima brojne negativne posljedice. Vođenje bilježaka pravljjenjem mapa uma predstavlja revolucionarnu tehniku. Osoba koja je riješena da zapiše sve liči na čitača koji prethodno ne pregleda ukratko materijal koji će čitati – ona ne vidi osnovnu ideju o kojoj je riječ.

Neprestana opterećenost da se sve zapiše onemogućava objektivnu i uporednu kritičku analizu i praćenje materije. Prečesto hvatanje bilježaka potpuno zaobilazi um, nalik na sekretaricu koja je u stanju da otkuca kompletan roman, a da pri tome nema ideju o čemu se radi u njemu.

Pravilno vođenje bilježaka nije ropsko praćenje svega što je rečeno, već selektivni proces koji treba da minimizira količinu riječi koje će se zapisati, a maksimizira količinu podataka na osnovu tih riječi.

Da bi se ovo postiglo, koristimo ključne riječi. Ključna riječ je riječ koja sažima mnoga značenja u što je moguće manje jedinica.

Selektovanje ključnih riječi je lako. Prva faza podrazumijeva eliminisanje svih nepotrebnih riječi.

Ključna riječ se ne mora vaditi direktno iz sadržaja predavanja, već treba odabrati riječ koju vi smatrate zadovoljavajućom. Treba odabrati riječ koja sumira nečije tuđe riječi. Ključne riječi omogućavaju da se mnoštvo informacija smjesti na mali prostor. Tako ključne riječi postaju efikasni okidači za prisjećanje.

2. Mapa uma upošljava sve vaše mentalne vještine: asocijativne i imaginativne vještine vaše memorije; riječi, brojeve, spiskove, nizove, logiku i analizu vaše lijeve moždane hemisfere; boje, maštu, trodimenzionalnost, ritam, sanjarenje, cjelovitu sliku i prostorne sposobnosti desne hemisfere; moć vaših očiju da percipiraju i asimiliraju; moć vaših ruku da preslikaju ono što su oči vidjele; i moć kompletnog mozga da organizuje, skladišti i prisjeća se onoga što je naučio.

Prilikom vođenja bilježaka pomoću mape uma, umjesto da sve ono što želite da zapamtite ispisujete u vidu klasičnih rečenica ili spiskova, vi na centar stranice postavljate sliku (što pomaže koncentraciji i pamćenju), da bi od nje, na organizovan način, granali ostale informacije koristeći ključne riječi i ključne slike. Dok nastavljate da granate mapu uma, vaš mozak kreira integralnu mapu kompletne materije koju obrađujete.

3. Mapa uma predstavlja grafički sažetak koji pomaže pamćenju. Ona je efikasan podsjetnik i poslije dužeg vremena jer postaje „bilješka iz sopstvenog uma“.

Pravila koja važe za pravljenje mape uma:

1. U centru se nalazi slika.
2. Iz centra se granaju glavne ideje.
3. Glavne ideje treba da budu ispisane većim slovima.
4. Svaka riječ ima nevjerovatno veliki broj asocijacija koje se povezuju s drugim asocijacijama u vašem mozgu.
5. Riječi treba uvijek da budu ispisane štampanim slovima.
6. Linije treba da budu povezane, što pomaže međusobnoj povezanosti unutar vaše memorije.
7. Koristite što je moguće više slika, to olakšava pamćenje, jer jedna slika vrijedi hiljade riječi.
8. U cilju kodiranja i povezivanja koristite strelice, simbole, brojeve, slike, boje, „trodimenzionalnost“ i isticanje.

(priredeno prema tekstu iz knjige „Mape uma“ T. Buzana, B. Buzana, Finesa, Beograd, 1999)

1. Zaokruži broj ispred frazeologizma kojim se izražava osnovni nedostatak uobičajenog vođenja bilježaka i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. okretati vodu na svoju vodenicu
2. od drveta ne vidjeti šumu
3. raditi punom parom

1 bod

2. Što je funkcija ključnih riječi?

.....

.....

1 bod

3. Po čemu se, kada je u pitanju sadržaj, treći dio teksta razlikuje od prethodna dva dijela?

.....

.....

1 bod

4. Koje se od tema datih u tabeli nalaze u tekstu?
Zaokruži TAČNO ili NETAČNO da označiš svoj odgovor za svaku od tema.

TEMA	U TEKSTU?	
<i>Kad se ključna riječ mora vaditi iz sadržaja predavanja</i>	Tačno	Netačno
<i>Kad treba vjerno zapisivati sve riječi nastavnika</i>	Tačno	Netačno
<i>Kako napraviti dobru mapu uma</i>	Tačno	Netačno

1 bod

5. Pravljenje mapa uma angažuje i lijevu i desnu hemisferu mozga.
Argumentuj ovu tvrdnju pozivajući se na tekst.

.....

.....

.....

1 bod

SEMINAR

Iz Vašingtona sam dobio poziv da starijim članovima američke vlade održim seminar. On se odvijao u svečanoj, mermernoj sali jedne poslovne zgrade, građene u grčko-rimskom stilu. Lica učesnika seminara bila su ozbiljna poput njene fasade.

Sredovječni muškarci, u tamnim odijelima, bijelim košuljama, nenametljivim kravutama patriotskih boja, tamnim čarapama i dobro uglancanim cipelama. Morali ste ih respektovati – nosili su ozbiljne, kožne aktovke. Ponašanje im je bilo impresivno – čak bi se moglo reći zastrašujuće. Oni su upravljali Vladom Sjedinjenih Američkih Država. Nisu imali vremena za provod. Njihova poruka mi je bila jasna: Bilo bi ti bolje da seminar bude koristan.

„Gospodo, imam jednu malu molbu: Izvadite svoje novčanike i spustite ih na sto, ispred sebe.“

Iz njihovih džepova izronili su debeli, stari, kožni novčanici – ukalupljeni i plesnjivi od višegodišnje upotrebe. Smijali su se. Njihove maske su pale.

„Sada, molim vas, izvadite njihov sadržaj i rasprostrite ga po stolu.“

Bio sam iznenađen njihovom spremnošću da učine ono što sam tražio. Zaintrigirao sam ih – ni oni sami nisu znali što se sve nalazilo u njihovim novčanicima.

Bilo je tu uobičajenih stvari: novčanica, kreditnih kartica, vozačkih dozvola i raznih članskih karata. U velikom broju slučajeva, bar nešto od ovoga više nije bilo važeće.

Ostatak sadržaja predstavljale su različite drangulije. Pozivnice za sastanke koji su održani prije više mjeseci ili godina. Ceduljice na kojima su se nalazili spiskovi stvari koje treba kupiti, imena različitih automehaničara i servisa. I neobjašnjive poruke – malo-malo pa bi se začulo mrmljanje: „Nemam pojma odakle mi je ovo, ili šta ovo znači, ili zašto se to tu našlo“.

Kod većine su se mogle naći gužvice papira s brojevima koji ne bi trebalo da se nose u novčanicima: šifre za bankomate, brojevi kreditnih kartica za razgovore s inostranstvom, kombinacije sefova, šifre za ulazak u kompjuter, brojevi privatnih poštanskih fahova i socijalnog osiguranja. I sve to ispisano sićušnim ciframa na sićušnim komadima hartije – kao da je postojala namjera da se ovim mikroskopskim detaljima zbune potencijalni nalazači njihovih izgubljenih novčanika. Većina je morala da upotrijebi naočare za čitanje da bi dešifrovala svoje hijeroglif; njihovim očima, kao i njihovom sjećanju, bila je potrebna pomoć. I ponovo se začulo mrmljanje: „Ne znam što je ovo“.

U skoro svim novčanicima su se nalazile i fotografije. Stare, i izbljedjele. Novih nije bilo. Samo slike njihove djece i žena, kada su bili mladi. Dječaci i djevojčice koji nevino poziraju i smiju se. Supruge sa nekada modernim frizurama. Članovi porodica: otac i majka, nekada mladi, a sada ostarjeli, ili preminuli. Psi. Mačke.

Fotografije su promijenile atmosferu u sali. Počeli su da ih razmjenjuju i pričaju gdje je ko od njih sada, priče – neke sa srećnim, a neke, ipak, s nesrećnim završetkom. Najsvježije fotografije, koje su prikazivale njihovu unučad, pokrenule su, naravno, razgovore na temu izuzetno brzog sazrijevanja i njihovog ponosa zbog toga.

U međuvremenu, dok su spontano govorili o svojim privatnim životima, počeli su da olabavljaju kravate i svlače sakoe.

Kada je naš seminar priveden kraju zaprepastilo me je, ali i zasmijalo, to što su svi oni – bez izuzetka – sve ono što su izvadili iz svojih novčanika tamo uredno i vratili – do posljednje sitnice. I, po duboko ukorijenjenoj navici, svako od njih se nagnuo naprijed, u jednu stranu, da bi svoju amajlijsku svaštaru vratio na mjesto. Poslije svega ovoga, ne možete je zvati samo – novčanikom, jer ona, zapravo, služi za odlaganje života...

(priređeno prema tekstu iz knjige „Možda da, možda ne“, Roberta Falgama, Narodna knjiga, Beograd, 1978)

6. O čemu govori tekst?

1. O demonstraciji snage i moći članova američke vlade.
2. O zapostavljenom privatnom životu članova američke vlade.
3. O teškoćama uspostavljanja komunikacije sa članovima američke vlade.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

7. S kojim ciljem autor traži od članova američke vlade da izvade sve iz svojih novčanika?

1. Da bi ih opustio i naveo na spontanost.
2. Da bi saznao što nose u novčanicima.
3. Da bi se zabavio prije početka seminara.

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

8. Što je dovelo do promjene atmosfere u sali?

1. olabavljanje kravata
2. pokazivanje fotografija
3. vađenje novčanika

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora.

Objasni odgovor.

.....
.....

1 bod

9. Čemu, prema mišljenju autora teksta, članovima američke vlade služe novčanici?

.....
.....

1 bod

- 10.** Kada je naš seminar priveden kraju oni su sve što su izvadili iz svojih novčanika tamo uredno i vratili.

Zaokruži broj ispred riječi iza koje u navedenoj rečenici treba staviti zarez.

1. seminar
2. kraju
3. novčanika

Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

Pitanja 11, 12 i 13 odnose se na djelo I. Andrića *Prokleća avlija*.

- 11.** A) Napiši ime lika iz djela na osnovu datog opisa.

Levo oko bilo je redovno gotovo potpuno zatvoreno, ali se između sastavljenih trepavica osećao pažljiv i kao sečivo oštar pogled. A desno oko bilo je širom otvoreno, krupno. Ono je živelo samo za sebe i kretalo se kao neki reflektor...

.....

1 bod

B) Objasni kako je taj lik dospio u Prokleću avliju.

.....
.....

1 bod

- 12.** Pročitaj opis kojim počinje *Prokleća avlija* i objasni simboliku bjeline snijega i zvukova u sobi.

Zima je, sneg zameo sve do kućnih vrata i svemu oduzeo stvarni oblik, a dao jednu boju i jedan vid. Pod tom belinom iščezlo je i malo groblje na kom samo najviši krstovi vrhom vire iz dubokog snega. Jedino tu se vide tragovi uske staze kroz celac sneg. (...)

Belina spoljnjeg sveta tu se meša sa dremljivom senkom koja vlada u ćeliji, a tišina dobro druguje sa tihim šumom njegovih mnogobrojnih časovnika koji još rade, dok su se neki, nenavijeni, već zaustavili. Tišinu remeti jedino prigušena prepirka dvojice fratara koji u susednoj praznoj ćeliji sastavljaju inventar stvari...

.....
.....
.....

2 boda

13. A) Koji lik u djelu govori: „Ne mogu ja, dobri čovječe, ozdraviti, jer ja nisam bolestan, nego sam ovakav, a od sebe se ne može ozdraviti“?

.....
1 bod

B) Kako se zove „dobri čovjek“?

.....
1 bod

14. Rečenicu Snijeg zameo sve do kućnih vrata transformiši u pasivnu.

.....
1 bod

15. Zaokruži broj ispred rečenice u kojoj je prijedlog radi pravilno upotrijebljen i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. Godina je bila nerodna radi velikih poplava.
2. Imaće mnogo problema radi svojih grešaka.
3. Spremao se radi uspjeha na maturskom ispitu.

1 bod

16. Pravilno napiši skraćenice riječi:

Crnogorska akademija nauka i umjetnosti

vršilac dužnosti

i slično

na primjer

1 bod

17. Da li u Sofoklovoj *Antigoni* postoje tri dramska jedinstva?
Zaokruži DA ili NE i obrazloži odgovor.

DA

NE

.....
.....
.....
.....

2 boda

- 18.** Koji motiv povezuje lirska djela *Kanconijer* (F. Petrarca), *Santa Maria della Salute* (L. Kostić) i *Ponoć mene* (R. Ratković)?

.....

1 bod

Pročitaj odlomak iz pjesme, pa uradi 19, 20. i 21. zadatak.

Rasprsne li pupulj cv'jetni ali kane rosa s struka –
sve to sluhu oštrom grmi, kod mene je strašna huka;
zatrepte li tice krila u busenju guste trave,
strecaj me rajska tresu, a vitlenja muče glave.
Trenuće mi je svaki sahat – moje vreme sad ne ide;
sile su mi na opazu, oči bježe svud – da vide.
Dok evo ti divne vile lakim krokom će mi leti –
zavid' te mi, svi besmrtni, na trenutak ovaj sveti!
Hod je vilin mlogo dični no Avrorin kada šeće,
od srebrnog svoga praga nad proljećem kad se kreće;
zrak je vile mladolike tako krasan ka Atine,
ogledalo i mazanje preziru joj čerte fine.

- 19.** Napiši naziv pjesme iz koje je citirani odlomak i ime i prezime njenog autora.

.....

1 bod

- 20.** A) Koja emocija najviše zaokuplja pjesnika u ovim stihovima?

1. opčinjenost prirodom
2. ljubav i divljenje ljepoti žene
3. naklonost boginja Avrore i Atine

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

- B) Prepiši stih koji najbolje prikazuje tu emociju.

.....

1 bod

21.

A) Prepiši stih koji predstavlja trenutak epifanije (otkrovenja) u odlomku.

.....

1 bod

B) Objasni epifaniju u ovim stihovima.

.....

.....

.....

2 boda

22.

Pročitaj odlomak iz romana *Lovac u raži* Dž. D. Selindžera i uradi zadatak.

Ako vas sve to zbilja zanima, najpre biste sigurno hteli da čujete gde sam rođen, i kako sam proveo to svoje pišljivo detinjstvo, i čime su se moji matorci bavili pre nego što su me dobili, i sve te trule priče a la David Koperfild, ali nisam u fazonu da se u to upuštam, ako baš hoćete da znate.

A) Odredi tačku gledišta u odlomku.

.....

1 bod

B) Pronađi u tekstu tri dokaza koji otkrivaju tačku gledišta.

.....

.....

.....

1 bod

23.

Sljedeća književna djela poredaj po vremenu nastanka od 1 do 5, počevši od najstarijeg: ***Gospoda Glembajevi*, *Kanconijer*, *Davidova zvijezda*, *Kanjoš Macedonović*, *Cigani*.**

1.

2.

3.

4.

5.

2 boda

24. Povratak antici, jednostavnost i harmonija izraza stilske su odlike:

1. baroka
2. klasicizma
3. renesanse

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

25. Zaokruži broj ispred književnoteorijskog pojma koji **NE PRIPADA** datom nizu.

1. bajka
2. elegija
3. metonimija
4. pripovijetka

Obrazloži odgovor.

.....
.....

1 bod

Pročitaj odlomak iz Šekspirovog Hamleta i odgovori na 26. zadatak.

(Odu svi sem Hamleta)

HAMLET:

O, da se to čvrsto, prečvrsto meso stopi,
U jednu rosu skopni, rastvori se!
Il' da Večni nije dao zakon svoj!
Protiv ubistva sebe! Bože! Bože!
Što jadan, prazan, bljutav, beskoristan
Izgleda meni sav rod ovog sveta!

Da dotle dođe! Dva meseca tek
Mrtav! Ni tol'ko. Ni dva! Pa još takav
Kralj što na ovog liči k'o Apolon
Na satira! Pa spram majke moje mio,
Da ne bi dao vetri nebesni
Da odveć grubo dođu joj do lica.
Nebo i zemljo! Što moram da se sećam!
A ona mu je bila odana,
K'o da je glad joj rasla hranjenjem.
Pa ipak, tek mesec... Da mi je ne misliti

Na to! - Slabosti, tvoje je ime žena!
Tek kratki mesec, il' dok joj behu još
Cipele nove, u kojima je leš
Mog jadnog oca pratila, k'o Nioba
U suzama – pa ona, ona, šta! –
O bože! Stoka bez razuma pa bi
Žalila duže. – Ona se udaje
Za strica mog, za brata očevog,
Mom ocu sličnog k'o ja Herkulu!
Za jedan mesec! Pre no što je so
Najlažnijih suza prestala da joj grize
Oči crvene i bolne od trenja –
Ona se udala! O najpodlije
Žurbe: sa takvom hitnjom juriti
U rodoskrvnu postelju! To nije,
I ne može na dobro izići. –
Al' svisni srce, - moram ćutati!

26. Zaokruži broj ispred riječi kojom se opisuje Hamletovo emocionalno stanje u ovim stihovima i rješenje prenesi na list za odgovore.

1. apsurdnost
2. odgovornost
3. razočaranost

1 bod

27. Što podrazumijeva pojam *hamletovština*?

1. brzopleto reagovanje
2. izraženu ekspresivnost
3. odlaganje akcije
4. veliku snishodljivost

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

Pročitaj tekst pa uradi 28. zadatak.

JELENA ANDREJEVNA: Vi ste, Ivane Petroviču, obrazovan i pametan čovek i vi biste, čini mi se, mogli shvatiti da svet ne propada od razbojnika ili od požara, nego od mržnje, neprijateljstva, od svih tih sitnih razmirica... Vaš bi zadatak bio da ne gundate, nego da mirite sve.

28. A) Kojim je funkcionalnim stilom napisan tekst?

.....
1 bod

B) U tekstu je iskaz koji je:

1. alegoričan
2. satiričan
3. univerzalan

Zaokruži broj ispred tačnog odgovora i rješenje prenesi na list za odgovore.

1 bod

C) Prepiši dio teksta kojim ćeš potvrditi odgovor pod B.

.....
1 bod

29. Ime i prezime autora prepisi u odgovarajuću kolonu.

Šarl Bodler, Aleksandar Sergejevič Puškin, Johan Wolfgang Gete, Onore de Balzak

ROMANTIZAM	REALIZAM	MODERNA

1 bod

30. Ponuđene su dvije teme za pisanje eseja. Zaokruži broj ispred teme koju si odabrao/odabrala i napiši esej koji treba da sadrži od 250 do 300 riječi.

Oblikuj ga kao zaokruženu cjelinu (uvod, razrada, zaključak).

Poštuj zahtjev o broju riječi +/-10% (ocjenjuje se sastav koji ima od 225 do 330 riječi; ako esej ima manje od 225 riječi, NE ČITA SE, a na 330. riječi PRESTAJE čitanje).

Vodi računa o jezičkoj pravilnosti i čitljivosti teksta.

1. U Ilijadi vladaju bogovi, ali trijumfuje čovjek

Pažljivo pročitaj odlomak iz *Ilijade* kao i uputstva za pisanje eseja.

OTKUP HEKTORA

*Prijam uđe u šator, moli Ahileja da sina dade
na otkup što on i obriče
(...)*

Tada moleći Prijam junaka rekne mu ovo:
„Seti se svojega oca, Ahileju podobni bogu,
starca kakav sam i ja, na pragu starosti tužne.
I njega susedi možda što borave okolo njega
taru, i nikoga nema da ukloni bedu i propast.
Ali samo kad čuje da jošte mu živiš u svojoj
duši se raduje on i u sve nada se dane
dragog ugledat' sina, od Troje kad mu se vrati.
A ja sam nesrećan sav: izrodih u širokoj Troji
vrlo vrljih sinova, a živ mi ne osta ni jedan.(...)
Veći je deo mi njih pogubio napasnik Arej.
A kog još jedinog imah, te i sam šticaše grad nam,
toga ti nedavno smače, kad očinsku branjaše zemlju,
Hektora. Ahejskim sada i dolazim lađama zato
otkup da za njega dam ti, a goleme otkupe nosim.
Nego se bogova boj, Ahileju, smiluj se meni
setiv se svojega oca, nesrećniji od njega ja sam
koji pretrpeh što nije na zemlji čovek ni jedan
pruživši ustima ruku junaku što sina mi ubi.“
Reče i podstače želju u njemu da plače za ocem,
uzev za desnicu starca Ahilej ga otisne malo.
Oba su spomena puni, vojskomoru Hektora jedan
Ahileju do nogu savijen plakaše silno,
a svog čas plakaše oca Ahilej, a čas Patrokla,

i plač se njihov stane po celom razlegat' šatoru.
A kad se ridanja veće Ahilej narida divni,
te mu želja za plačem iz grudi i udova ode,
sa svog ustane stoca i za ruku podigne starca
žaleći sedu mu glavu i belu njegovu bradu,
licem se okrene njemu i krilate prozbori reči:
„Jadniče, zanago mnoge u duši premuči muke!(...)
Nego nuder sedi na stolac, a u srcu čemer
pustimo neka se stiša, i ako žalosni jesmo,
jer strahoviti plač baš ništa nam neće pomoći.
Takvu sudbu već bozi ispredošē ljudima jadnim,
neka žive u bolu, a sami bezbrižni jesu.
Leže bureta dva u Divovu dvoru, iz jednog
daje darove zle, a iz drugog darove dobre.
Kome iz bureta oba gromoviti pomeša Dive,
taj će ovde naići na zlo, a onde na dobro.
Koga obdari bedom, u ruglo uvali toga,
te ga čemerna glad po ubavoj progoni zemlji;
luta, ni smrtni ljudi ni bozi ne poštuju njega.
Tako i Peleja bozi obdariše darima sjajnim
otkad se rodi, jer nekad on sve je pretic'o ljude
blagom i bogatstvom, a Mirmidoncima bejaše vladar;
ako i bejaše smrtan, za ljubū mu boginju daše;
ali i njemu zla je odredio bog, te u dvoru
nisu se rodili njemu potomci, da vladaju jednom,
nego izrodi jednog malovečnog sina; ja njega
stara ne dvorim, jer od domaje vrlo daleko
sedim pod Trojom, žalosteći tebe i tvoju decu.

(...)

Pošto uglave jedanaestodnevno primirje, svi idu na počinak

(...)

Šaleć' se tada sa starcem Ahilej prozbori brzi:
„Napolju lezi, starče o dragi, da ne bi te koji
ahejski video vođ', jer oni kod mene svagda
sedeći veća čine med sobom kako je pravo.
Od njih da vidi te koji u mraku brzohite noći,
odmah bi od'o te Agamemnonu, ljudi pastiru,
te bi se na duže mogla odložiti predaja mrca.
Nego mi nuder kazuj i punu mi istinu reci:
Koliko misliš dana da zakapaš Hektora divnog,
dotle da čekam i da vojevati narodu ne dam!“
Njemu odgovori na to starina bogoliki Prijam:
„Hoćeš li zanago dati da Hektora divnog pogrebem,
delom, Ahileju, tim ugodićeš najviše meni.

(...)

Devet bismo dana u dvoru plakali za njim,
deseti dan bismo njega pogrebli i častili narod,
a jedanaesti dan bismo grob načinili njemu,
a dan dvanaesti počeli borbu, ako je nužno.“
Njemu odgovori na to brzonogi divni Ahilej:
„Tako će biti, stari moj Prijame, kako ti tražiš,
Toliko dana ću bitku, koliko veliš odlagat'!“

Preuzeto iz: Homer, Ilijada, prevod M. Đurić, Vijesti, Podgorica 2005. str. 276 – 282.

Uputstvo za pisanje eseja:

- Navedi što je historijska osnova djela i što je tema djela.
- Okarakteriši najznačajnije protagoniste epa (Ahileja, Hektora, bogove i njihovu ulogu u djelu, Helenu i Andromahu) i dokaži da u ovom djelu, bez obzira na to što sve važne odluke donose bogovi, dominira čovjek i čovječnost.
- Prokomentariši mjesta iz navedenog odlomka koja imaju posebnu moralnu snagu.
- Zaključi koje humanističke poruke i vrijednosti sadrži ovaj odlomak/ep.

2. Igre na sreću – zabava ili porok

Uputstvo za pisanje eseja:

- Navedi nekoliko igara na sreću i okarakteriši najpopularnije.
- Objasni na čemu organizatori igara na sreću zasnivaju njihovu privlačnost.
- Ukaži na socijalne i psihološke motive učesnika u igrama na sreću.
- Mogu li igre na sreću da utiču na sistem vrijednosti? Objasni svoj stav.
- Objasni i argumentuj kada su igre na sreću zabava, a kada postaju porok i zavisnost.
- U vidu zaključka iznesi kritički stav o igrama na sreću.

25 bodova

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				

1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9